

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל, ורעייתו מרת ברוריה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

פרשת וזאת הברכה - שמחת תורה

וַיֹּאמֶר ה' מִסִּינֵי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִהַר פָּאָרָן וְאַתָּה מִרְבֵּבַת קִדְשׁ מִיִּמִּינוֹ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ" (דברים פרק לג, ב-ג)

להשגיח על ישראל ולהנהיגם, וההתחלה הקודמת בזמן היא 'משעיר למור', והיינו מזמן שנדחה עשיו מפני יעקב, ונתן ה' לעשיו את הר שער, וכבר אז עלה במחשבתו לקחת את האומה הנבחרת שתצא מיעקב להיות לו לעם 'ולשון 'זרח' האמורה כאן היא כיון שהר שער נמצא במזרח ארץ ישראל, ונראית שם הזריחה]. וההתחלה הקדומה ביותר היא כשגירש אברהם את ישמעאל על פי הנבואה שנאמרה לו, וסיום הגירוש הוא כאשר התיישב ישמעאל במדבר פארן, ועל כך אומר שכבר אז כשנתן ה' לישמעאל את הר פארן, היתה הכוונה שיבחר זרעו של יצחק להיות לו לעם. (שאלות ב-ג).

שאלות: א. מדוע אמר ה' 'מסיני' בא, והרי לכאורה היה ראוי לומר שה' בא 'לסיני', כי בא לשם לתת את התורה לעם ישראל. ב. מדוע הזכיר כאן את שער והר פארן, והרי לא במקומות אלו ניתנה התורה לישראל.

תשובה: לפני שבירך משה את ישראל הקדים לומר שהם ראויים לברכה מכמה סיבות, והראשונה בהם היא שאהבת ה' קדומה אצלם מחמת התורה, ועל כך אומר שהיו שלשה התחלות לאהבת ה' לישראל [והאות מ"ם שבתחילת כל מקום המוזכר בפסוק היא מ"ם של התחלת הדבר והענין]. האחת היא האחרונה בזמן, והיא בקבלת התורה בהר סיני, ועל כך אומר שמזמן שקיבלו את התורה בסיני בא ה'

וַיְהִי רְאוּבֵן וְאֵל יָמֹת וַיְהִי מוֹתָיו מוֹסְפֵר, וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֶר שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה וְאֵל עַמּוֹ תִּבְיָאֲנֻ וַיְדִי רֵב לֹו וְעֶזֶר מִצָּרָיו

תהי'ה" (דברים פרק לג, ו-ה)

רוב הלויים חונים בירושלים, בנחלת שבט יהודה. לאחר מכן בירך את שבט בנימין, שהיתה נחלתם בין בני יהודה לבני יוסף, ולאחריו בירך את שבט יוסף. אחריהם בירך את זבולון שהיתה נחלתו אחרי בני יוסף, ואחריהם את בני יששכר שהיתה נחלתם אחרי זבולון. וכשסיים לברך את בני רחל ולאח, בירך את השבטים שהם בני בלהה וזלפה כסדר תולדותם, פתח בגד שהוא הגדול בבני זלפה [וגם נטל נחלתו ראשון בעבר הירדן], ואחריו דן שהוא הגדול בבני בלהה, אחריו נפתלי שהוא אחיו ונולד אחריו, ולבסוף אשר, שהוא בנה הקטן של זלפה. (שאלה ז).

שאלה: לפי איזה סדר בירך משה את שבטי ישראל, כי הרי לא בירכם כסדר תולדותם, אלא הקדים את יהודה ללוי ואת בנימין ליוסף, ואף לא כסדר הדגלים.

תשובה: הקדים משה לברך תחילה את בני האמהות, רחל ולאח, ואחר כך את בני השפחות, בלהה וזלפה, ואת בני האמהות עצמם בירך לפי סדר נחלתם בארץ ישראל, ולכן הקדים תחילה לברך את ראובן, שנחלו ראשונים בעבר הירדן, ואחר כך את יהודה, שהוא היה הראשון מהשבטים שהתנחל בארץ ישראל [וכלל עמו את ברכת שמעון באומרו 'שמע ה' קול יהודה', כיון שנחלת שמעון היתה מעורבת וסמוכה לנחלת יהודה], ואחר כך בירך את שבט לוי, שהיו

”וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר” (דברים פרק לד, ו-ז)

לאחר מותו [וכעין הדין האמור בכל המלכים, שאין רואים אותם בזמן שעלול להביא לזלזול בהם]. ג. כיון שמשה רבינו היה האדם השלם מכל הנבראים, היה ראוי שיקבר על ידי ה' שהוא השלם בכל הנמצאים והקדושים. ד. כיון שנבואת משה רבינו היתה מאת ה' ללא אמצעי, ומיתתו היתה על פי ה' ללא אמצעי, כך היה ראוי שיקבר על ידי ה' בעצמו. (שאלה יב).

סגס

”וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה” (דברים פרק לד, ז-ח)

רבינו, שהרי כל אדם לאחר מיתתו מוטל כאבן דוממת, ומי שירצה יוכל לבזות אותו או את מקום קבורתו, וכדי למנוע אפשרות של פגיעה בכבודו של משה העלים ה' מכל אדם את מקום קבורתו. ג. כיון שהיה משה רבינו גדול מכל ישראל בתורה ובכל הטובות, וכבר בחייו היה נעלם ונפרד מכל ישראל עד התייראו מלגשת אליו, לכן כשם שנפשו ונבואתו נסתרו מעיני כל חי, כך גופו - שהיה מעון לנפשו - נסתר מעיני כל חי, ולא ידע איש את קבורתו. (שאלה יב).

סגס

”וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדָעוּ ה' פְּנִים אֶל פְּנִים” (דברים פרק לד, ט)

שתי הדברות הראשונות, שהם 'אנוכי ה' ו'לא יהיה לך' שבהם באמת דיבר עמם ה' בעצמו ללא שום אמצעי, ואף על פי שלא היו ישראל ראויים לאותה דרגה עליונה, רצה ה' לזכות אותם כדי שישארו הציוויים האלוהיים הללו חקוקים בנפשותם וזכרם לא ימוש מזרעם, וכדי שתהיה אמיתות התורה קיימת אצלם ללא פקפוק שיכול לבוא להם על ידי נביא אחר. אך מעלת משה רבינו היתה בכך שבכל נבואותיו היה בדרגה גבוהה זו של 'פנים אל פנים', שבאו אליו הדברים מאת ה' בעצמו, ללא כל אמצעי. (שאלה טו).

שאלה: מדוע נקבר משה רבינו על ידי הקב"ה בעצמו.

תשובות: א. כיון שמיתת משה רבינו היתה על ידי התדבקותו בקדוש ברוך הוא, כשהגיע לדרגת דביקות עליונה שלא היתה בו עד אותו הזמן [ולכן רק בפרשה זו מכונה משה רבינו בתואר 'איש האלהים'], לא רצה ה' שבאותו זמן יהיו לידו בני אדם שיפריעוהו ויפרידוהו מדביקותו בה'. ב. כיון שכל בני דורו ראוהו בגדולתו ותפארתו, במלכותו ונבואתו, לא היה זה מן הראוי שיראוהו

שאלה: מדוע העלים ה' את מקום קברו של משה רבינו אדון הנביאים, והרי היה ראוי שיידעו ישראל את מקום קבורתו ויוכלו להתפלל שם בעת הצורך.

תשובות: א. הדברים הקדושים כולם, כמו ארון הברית, שמן המשחה וכדומה נגנזו כולם, כדי שלא ישלטו בהם האויבים וישתמשו בהם לדברים הפוכים מרצון ה', וכך נגנזו ונעלם מקום קבורתו של משה, כדי שלא יבואו האומות להפוך את המקום למקום עבודה זרה וכיוצא בו [וכפי שעשו במערת המכפלה ועוד מקומות קדושים]. ב. מפני כבודו של משה

שאלה: נאמר כאן שידע ה' את משה 'פנים אל פנים', והרי לגבי משה רבינו עצמו נאמר "וַיְהִי כִּי יֵרָאֵהוּ אֵת כָּפִי וַיֵּרָא אֵת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ", ועוד שהרי לגבי כל ישראל נאמר "פְּנִים בְּפְנִים דָּבַר ה' עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ".

תשובה: מה שנאמר 'ופני לא יראו' היינו שאין אפשרות לשום אדם להשיג את מהות ה', כפי ששיג אדם את הדבר הנראה לו בעיניו, אך מה שנאמר כאן שידעו ה' 'פנים אל פנים' הכוונה שתבוא אליו הנבואה מאת ה' ללא שום אמצעי ביניהם. ומה שנאמר לגבי כל ישראל 'פנים בפנים' זהו לגבי

